

Framställning till riksdagen 2016/17:RB3

Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden

Sammanfattning

De temporära bilaterala lån som Internationella valutafonden, IMF, tecknade med ett antal medlemsländer under 2012/2013, däribland Sverige, började löpa ut i oktober 2016. Utan tillgång till de bilaterala lånen skulle IMF:s resurser minska med cirka en tredjedel. IMF anser att utsikterna för världsekonomin fortfarande är osäkra och att det finns ett antal risker som, om de infrias, kan leda till att fler länder kommer behöva vända sig till IMF för att få finansiellt stöd. IMF menar därför att det finns ett behov av fortsatt tillgång till lånade resurser för att kunna täcka eventuella lånebehov från medlemsländer. Riksbanken instämmer i IMF:s bedömning och anser att det är befogat att Riksbanken medverkar till att bibehålla IMF:s utlåningskapacitet. Riksbanken föreslår därför i denna framställning att riksdagen medger att Riksbanken ingår ett avtal om kredit till IMF med ett belopp om 7,4 miljarder särskilda dragningsrätter, SDR. Beloppet motsvarar cirka 92 miljarder kronor.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut	3
Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden	4
1 Bakgrund och redogörelse för ärendet.....	4
2 Överväganden och förslag.....	6

Förslag till riksdagsbeslut

Riksbanken föreslår att riksdagen medger att Riksbanken ingår ett avtal om kredit till Internationella valutafonden, IMF, med ett belopp om 7,4 miljarder särskilda dragningsrätter (cirka 92 miljarder kronor).

Stockholm den 14 december, 2016

På direktionens vägnar

STEFAN INGVES

/Frida Erlandsson

Stefan Ingves (ordförande), Kerstin af Jochnick, Per Jansson, Cecilia Skingsley, Martin Flodén och Henry Ohlsson har deltagit i beslutet.

Föredragande har varit Emelie Mannefred.

Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden

1 Bakgrund och redogörelse för ärendet

Efter finanskrisens utbrott och den efterföljande skuldskrisen i Europa behövde flera länder vända sig till Internationella valutafonden, IMF, för att söka finansiellt stöd och IMF:s utlåning ökade markant. Sedan 2009 har IMF:s medlemsländer vid ett antal tillfällen beslutat om förstärkta resurser för valutafonden, både i termer av permanenta och temporära resurser, för att kunna möta medlemsländernas lånebehov.

Grunden till IMF:s resurser är dess medlemskapital (också kallat kvoter). Till det bidrar alla IMF:s medlemsländer. Det är också medlemskapitalet som styr ländernas röststyrka i IMF och det är den finansieringskälla som IMF använder i första hand. Därutöver finns möjlighet för IMF att få kompletterande finansiering under två särskilda kreditarrangemang, de nya lånearrangemangen, NAB, och de generella lånearrangemangen, GAB, vilka kan användas om medlemskapitalet bedöms som otillräckligt. NAB ska då användas i första hand. Därutöver har IMF sedan 2009 även ingått bilaterala låneavtal med länder, vilka i sin tur kan användas om tillgängliga resurser under samtliga finansieringskällor ovan faller under en kritisk gräns. Medlemskapitalet är det som tar längst tid att förändra eftersom det är permanent och även styr länderns röststyrka i IMF. NAB är ett multilateralt arrangemang där förändringar kräver bred enighet och beskrivs som temporärt eftersom det beslutas för fem år i taget. Bilaterala lån är än mer tidsbegränsade, hittills med maximalt fyra års löptid, och formerna för dessa är enskilda länders beslut.

De temporära bilaterala lån som IMF ingick med ett antal medlemsländer 2012 började löpa ut i oktober 2016. Riksbankens bilaterala lån med IMF om 6,7 miljarder SDR löper ut i februari 2017. Utan tillgång till dessa bilaterala lån skulle IMF:s resurser minska med cirka en tredjedel. IMF anser att utsikterna för världsekonomin fortfarande är osäkra och att det finns ett antal risker som, om de infrias, kan leda till att fler länder kommer behöva vända sig till IMF för att få finansiellt stöd. IMF menar därför att det finns ett behov av fortsatt tillgång till lånade resurser för att kunna täcka eventuella lånebehov från medlemsländer.

Frågan om huruvida IMF ska teckna nya bilaterala lån med sina medlemsländer har diskuterats både inom IMF och inom EU det senaste året. I augusti 2016 fattade IMF:s styrelse ett beslut om att låta IMF ingå nya bilaterala låneavtal med sina medlemmar. Styrelsen beslutade också om ett antal ändringar i

IMF:s riktlinjer för upplåning. Dessa ändringar syftar till att förstärka långivarnas möjlighet att påverka när medlen får användas. I samband med IMF:s årsmöten i Washington D.C. i oktober 2016 meddelade IMF:s chef Christine Lagarde att IMF dittills hade fått utfästelser om bilaterala lån från 25 medlemsländer som summerade till 340 miljarder amerikanska dollar. Dessa nya bilaterala lån (även kallade 2016 års avtal) ska utgöra en ”tredje försvarslinje” som IMF kan använda efter medlemskapitalet och NAB.

Riksbanken har kommunicerat till IMF att vi anser det vara viktigt att IMF har tillräckliga resurser för att fullgöra sitt mandat, och därför är villiga att överväga ett nytt lån, men att det slutliga beslutet om detta fattas av riksdagen.

1.1 Lånets villkor

Villkoren för IMF:s upplåning från medlemsländer regleras i IMF:s stadgar, i IMF:s riktlinjer för upplåning och i de bilaterala låneavtal IMF tecknar med respektive långgivare. Det är IMF:s styrelse som beslutar om riktlinjerna för IMF:s upplåning och av dessa framgår att medlemskapitalet ska utgöra grunden för IMF:s finansiering men att upplåning från medlemsländerna tillfälligtvis kan utgöra ett viktigt komplement till medlemskapitalet. För att försäkra likabehandling beslutar IMF:s styrelse om ett standardavtal vars huvudsakliga villkor inte kan frångås i bilaterala avtalsförhandlingar. Avtalen kan emellertid skilja sig marginellt från varandra beroende på landspecifika juridiska förutsättningar. Detta avsnitt syftar till att redogöra för huvuddragen i det föreslagna bilaterala låneavtalet mellan Riksbanken och IMF och andra bestämmelser rörande avtalet som regleras i IMF:s stadgar eller riktlinjer för upplåning.

Riksbankens åtagande gentemot IMF under det bilaterala lånet denomineras i särskilda dragningsrätter, SDR, som är den räkneenhet IMF oftast använder. Förslaget är att avtalet reglerar att IMF har rätt att låna upp till maximalt 7,4 miljarder SDR (cirka 92 miljarder kronor). Beloppet ligger inom ramen för den låneutfästelse som Riksbanken gjorde till IMF inför 2012 års bilaterala lån på 10 miljarder amerikanska dollar.

Åtagandet att låna ut under det bilaterala låneavtalet gäller till den 31 december 2019. Därefter har IMF, efter Riksbankens medgivande och IMF:s styrelsens godkännande, möjlighet att förlänga avtalet ytterligare ett år till den 31 december 2020. Den 31 december 2020 är således det bortre slutdatum som är gemensamt för alla länder som ingår i 2016 års avtal, till skillnad från 2012 års avtal som löpte i fyra år från det att de undertecknades och följaktligen också löper ut vid olika tillfällen.

Varje enskild dragningsrätt under avtalet denomineras i SDR medan de faktiska transaktionerna mellan IMF och Riksbanken oftast regleras i amerikanska dollar. Riksbanken har rätt att välja vilken av vissa angivna valutor (amerikanska dollar, euro, brittiska pund, japanska yen eller kinesiska yuan) som lånas ut under avtalet. IMF har rätt att återbetala lånet i antingen någon av dessa valutor, i svenska kronor eller i SDR.

De bilaterala lånen måste aktiveras för att IMF ska ha rätt att utnyttja dem. För att de bilaterala lånen ska aktiveras krävs att IMF:s kvarvarande medel för utlåning understiger en nedre gräns på 100 miljarder SDR och att det nya lånearrangemanget NAB är aktiverat eller är tomt på resurser. Dessutom måste bilaterala långgivare motsvarande 85 procent av den vid tillfället samlade lånesumman under 2016 års avtal rösta för en aktivering av avtalen. Att aktiveringen av låneavtalen sker genom röstning är nytt för 2016 års avtal och innebär i praktiken ett förstärkt inflytande för långgivarna.

Om IMF utnyttjar låneavtalet med Riksbanken kan den som huvudregel låna medlen i högst tio år från lånetillfället. Tio år är den längsta återbetalningsperiod IMF beviljar i sin utlåning. IMF kan dock, med långivarlandets medgivande, ytterligare förlänga återbetalningstiden med upp till fem år. Detta syftar till att skydda IMF från likviditetsrisk för den händelse att något av IMF:s programländer inte betalar tillbaka sina lån i tid.

Riksbankens åtagande att låna ut under avtalet kan avslutas av IMF om Riksbanken begär en omprövning om det på grund av Sveriges betalningsbalans och tillgängliga reserver inte anses rimligt att förvänta sig att Sverige lånar ut pengar. Ett sådant beslut fattas av IMF:s styrelse efter att ha beaktat Sveriges skäl för begäran. En sådan begäran brukar normalt inte avslås. Likaså kan Riksbanken, av samma skäl som ovan, begära förtida återbetalning av utlånade medel. Även detta beslut fattas av IMF:s styrelse efter att ha beaktat Sveriges skäl. IMF har även rätt att låna under Riksbankens avtal i syfte att betala tillbaka ett lån till en annan långgivare som begär förtida återbetalning. Om en sådan situation uppstår får IMF låna de medel som behövs så länge det finns utestående fordringar till ett långivarland under 2016 års avtal och givet att det finns outnyttjat låneutrymme under Riksbankens avtal. Riksbanken kan aldrig tvingas låna ut mer än 7,4 miljarder SDR.

Riksbanken erhåller ränta från IMF på utestående medel. Räntan är densamma som medlemsländerna får vid annan utlåning till IMF, den så kallade SDR-räntan. Denna är en sammanvägd marknadsränta som varierar över tid. SDR-räntan har ett golv på 0,05 procent. IMF betalar ränta till Riksbanken vid fyra tillfällen per år.

2 Överväganden och förslag

Av 7 kap. 4 § andra stycket lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) framgår att Riksbanken får efter medgivande av riksdagen i valutapolitiskt syfte bevilja kredit till andra internationella finansorgan som Sverige är medlem i och sluta avtal med annan än centralbank om långsiktiga internationella låneåtaganden. Om Riksbanken ska ingå ett bilateralt låneavtal med IMF krävs således riksdagens medgivande.

Riksbanken instämmer i IMF:s bedömning att det världsekonomiska läget fortfarande motiverar tillgång till lånade medel för att upprätthålla en förstärkt utlåningskapacitet som komplement till medlemskapitalet och lånearrangemanget NAB. Det aktuella kreditarrangemanget utgör ett angeläget stöd för

stabiliteten i det internationella betalningssystemet. Eftersom de flesta av långivarna under 2012 års avtal och därutöver ett antal länder ytterligare förväntas bidra med nya bilaterala lån kan bördefördelningen anses rimlig.

Utlåning till IMF är förknippad med mycket låg risk. Riksbanken lånar ut medel till IMF som i sin tur lånar vidare till tredje land och det är IMF som bär kreditrisken. Hittills har IMF aldrig åsamkats några förluster vid sin utlåning.

Riksbanken föreslår därför att riksdagen medger att Riksbanken ingår ett avtal om kredit till IMF om 7,4 miljarder särskilda dragningsrätter, SDR.